

'Labyrinth of memories' van Levi van Veluw in Singer Museum Laren

Afdalen in de spelonken van de geest

In *Labyrinth of memories* graaft Levi van Veluw in zijn geheugen en onderzoekt hij de werking van het menselijk brein in het algemeen en dat van hemzelf in het bijzonder. Tijdens die expedities komt hij onvermijdelijk uit bij het spanningsveld tussen orde en chaos. Dit jaar werd aan de kunstenaar de tweejaarlijkse Singer Prijs uitgereikt. De beoogde bescheiden museale presentatie in Singer Museum Laren (die aan de prijs verbonden is) groeide uit tot een omvangrijke retrospectieve tentoonstelling die zes museumzalen omvat. Met de vastberadenheid die hem eigen is, daalt Van Veluw af in de spelonken van de geest. Dat levert een indrukwekkend overzicht op waarin de zaal-vullende installatie *In the depths of memory* de bloedstollende apotheose vormt.

DOOR WIM VAN DER BEEK

Schijnbaar moeiteloos vult Levi van Veluw de zalen van het Singer Museum met fotowerken, wandreliëfs, tekeningen, videowerken/films, objecten en installaties. Bezoekers die de installaties binnengaan, worden bijna letterlijk opgeslokt door de ruimtes en zullen de essentie van religieuze beleving, contemplatie en meditatie ervaren. Het betreden van de installaties garandeert zowel lijfelijke als spirituele ervaringen. Bijna terloops speelt de kunstenaar in zijn werk met de factor tijd, die hij naar eigen believen kan vertragen, versnellen, bevroren of wegcijferen. Het slotstuk bestaat uit een labyrint van 1500 gekleide hoofden en vierkante kleiblokken die deels in

wandstellingen zijn geplaatst maar uiteindelijk ook wanordelijk op de grond terecht gekomen zijn. De tocht door het labyrint voert de bezoekers naar het epicentrum van de installatie waar op film te zien is hoe de kunstenaar waanzinnig worstelt met zijn eigen beeltenis die hij obsessief in een eindeloze herhaling van handelingen reproduceert.

Geregisseerde transformatie

Het universum van Levi van Veluw (1985, Hoevelaken) ontstaat vanuit een gedreven zoektocht naar perfectie. De vroege fotowerken zijn geen zelfportretten in formele of klassieke zin, maar innerlijke landschappen en materiële verkenningen. De kunstenaar veroorzaakt cross-overs tussen verschillende artistieke disciplines. Hij brengt grafische elementen, sculpturale benadering en schilderkunstige ingrepen binnen het domein van de fotografie en geeft zodoende een wending aan het traditionele zelfportret. Hij bewerkt zijn eigen gezicht door het met balpen te betekenen, in te tapen, met mos of vloerbedekking te beplakken. Korrelstructuur, ruitpatronen, meanderende lijnen of stipmotieven leiden tot vervreemdende metamorfoses die het portret in een nieuwe context plaatsen. Een stukje onbewerkte lichaams-huid of een plukje haar benadrukken dat het om een doordacht geregisseerd transformatieproces gaat.

Aan de zelfportretten liggen geen ijdelheid of narcistische motieven ten grondslag. Het eigen gezicht fungeert als vertrouwd vertrekpunt op basis waarvan Van Veluw op onderzoek uitgaat. Zijn hoofd is een kompas dat hem dwingt om dicht bij zichzelf te blijven. Hij kan er mee experimenteren zonder rekening te hoeven houden met gevoeligheden van anderen. In de zelfportretten zijn kwetsbaarheid en ondoorgroendelijkheid verankerd. Het proces van aantrekken en afstoten, toenadering zoeken en afstand creëren, wordt gesublimeerd in foto's waarin de 'driekwartspositie' een vast gegeven is. Van Veluw kijkt nooit recht in de camera en suggereert daarmee zowel kwetsbaarheid als een innemende vorm van schuchterheid. Hij neemt gedeeltelijk afscheid

Landscape I, 2008.

van zijn eigen identiteit en lijkt vooral geïnteresseerd in de uitkomsten van visuele ingrepen en experimenten.

Ambachtelijk scheppingsproces

In de cyclus van werken met de titel *Origin of the beginning* waaraan hij in 2011 begon, vertaalt de kunstenaar jeugdherinneringen in kunstwerken die de

doK

www.stichtingdok.nl

Stichting doK, informatiecentrum Nederlandse beeldhouwkunst

Schrijf u in voor verschillende, hoogst interessante **lezingen over de klassieke Nederlandse beeldhouwkunst**. In onze mooie ambiance nemen wij u graag mee in de wereld van onze grote Nederlandse beeldhouwers. Onze lezingen zijn een reis door de tijd, met grote namen als: Claus Sluter, Artus Quellinus & Rombout Verhulst, Hildo Krop, Charlotte van Pallandt, de 'school' van prof. Bronner, Praalgraven en de 'Kunst van het Beeldhouwen - techniek is de basis'. De lezingen worden gegeven door kunsthistorici of kunstenaars en gaan over onze rijke beeldhouwtraditie, die teruggaat tot circa 1120. Geschikt voor groepen tot ± 30 personen > Hapje en drankje > **Leer anders kijken naar de beeldhouwkunst.**

Beyond matter, 2019.

fRICTIE tussen orde en chaos benadrukken. Hij creëert gedroomde huiselijke situaties die bij nadere beschouwing vol ongemak zitten. De gezelligheid waarnaar hij als kind verlangde, is ver te zoeken. Ook in deze multidisciplinaire cyclus van kunstwerken onderstreept hij zijn fixatie op het ambachtelijke scheppingsproces. Elk onderdeel is met de hand gemaakt. De omschrijving 'met jobsgeduld' klinkt in dit verband bijna als een gotspe.

Het interieur van zijn slaapkamer en de woonkamer en de daarin verblijvende personen zijn bedekt met duizenden vastgelijmde houten blokjes, bolletjes en latwerk. De blokjes die keurig op hun plaats blijven veronderstellen dat er orde heerst, terwijl de bolletjes die de neiging hebben om ongecontroleerd alle kanten op te rollen, nachtmerrieachtige scenario's en angst voor chaos oproepen. Het bijeenhouden van systemen, structuren, familiebanden, gedachten en gevoelens is een frustrerende, brein-brekende en schier onmogelijke uitdaging. *Origin of the beginning* is een logisch vervolg op de zelfportretten die de kunstenaar eerder maakte. De cyclus onderstreept ultieme pogingen om greep te krijgen op zijn leven

en zijn omgeving. De slaapkamer waarin hij van zijn achtste tot zijn veertiende jaar veel eenzame uren doorbracht, is een metafoor voor ontredde en onzekerheid.

Magnum opus

Geen wonder dat de kunstenaar na de jaren waarin hij verscheurd werd door de discrepantie tussen orde en chaos, droom en daad, fictie en feiten, zijn heilig zoeken in religieuze ruimtes en objecten, zoals altaarstukken en kapellen. Rond 2018 zien de eerste resultaten van die nieuwe wending het daglicht. De cyclus van werken rondom het thema *Sanctum* openbaren de behoefte van de kunstenaar aan mystieke beleving, rust en spiritualiteit. Het gaat onder meer om een ogenschijnlijk hermetische kapel die haar geheimen pas prijs geeft wanneer men de ruimte via een smalle doorgang betreedt. Van Veluw werkte tot medio 2020 aan *Sanctum*. Wie veronderstelde dat deze installatie wel eens zijn magnum opus zou kunnen zijn, wordt door *In the depths of memory* (2023-24) teruggefloten.

Toch heeft de kapel wel de potentie om een magnum

opus te zijn, zoals ook *In the depths of memory* een sleutelwerk is. Steeds weer vernieuwt de kunstenaar zichzelf en gaat hij tijdovende, ingrijpende en veel-eisende uitdagingen aan. Hij verkennt voortdurend de grenzen van het mogelijke en het haalbare. Vooral op het gebied van de materialisatie van zijn visie en ideeën streeft hij naar extreme perfectie die grenst aan zelfkastijding. Dat doet hij niet vanuit obsessieve dadendrang, maar vooral omdat hij hoge eisen stelt aan de geloofwaardigheid van zijn kunst.

Dramatische effecten

Essentiële vraag voor Levi van Veluw is steeds weer hoe een kunstenaar iets kan maken dat geloofwaardig is. Hij is het aan zichzelf en aan zijn publiek verplicht om het maximale rendement uit de beeldmiddelen te halen. Dat is een zware opgave (een missie zelfs!) die in zijn optiek onlosmakelijk met het kunstenaarschap verbonden is. Daarnaast schuilt in het veeleisende scheppingsproces ook een contemplatieve waarde. Volledige fixatie óp en onvoorwaardelijke overgave áán het scheppingsproces zijn noodzakelijk om kunst te maken die de innerlijke hang naar religiositeit overtuigend reflecteert.

In zijn 'environmental art' schuwt de kunstenaar de theatrale benadering niet. Maar steeds voorkomt hij op ongeëvenaarde wijze dat de dramatische effecten geëxalteerd of plat worden. Hij is een meester in het subtiel sturen van gedachten en emoties, terwijl hij tegelijkertijd vasthoudt aan de nodige distantie. Wie zijn installaties betreedt, wordt iets gewaar dat geconserveerd lijkt te zijn en waar de tand des tijds overheen gegaan is. Religieuze ervaringen en dramatische effecten gaan hand in hand.

Zelfreflectie

„In een kathedraal, kerk of basiliek voel ik me nietig. Gebouwen hebben grote invloed op mijn goedstoestand”, legt Levi van Veluw uit. In *Sanctum* en *In the depths of memory* openbaren zich opmerkelijke discrepanties tussen buiten- en binnenkant. De kunstenaar bouwt in beide installaties voort op het spanningsveld tussen mathematische benadering en verstoring van de bestaande orde die hij eerder zichtbaar maakte in kunstwerken met wankelende, omvallende kasten waaruit duizenden bolletjes rollen. Telkens duikt de obsessieve zoektocht naar controle op. De angst voor het verlies van controle is zo sterk gefiltreerd in het brein, dat ze opduikt zodra de kunstenaar zich overgeeft aan zijn behoefte aan zelfreflectie. Zolang hij greep probeert te krijgen op het ongrijpbare, zal hij de wereld blijven verrassen met beeldende ervaringen die het menselijk voorstellingsvermogen tarten en die reiken naar het hogere.

■ Levi van Veluw - Labyrinth of memories
T/m 25 augustus
Singer Museum
Oude Drift 1, Laren
Open di-zo 10-17
www.singerlaren.nl

In the depths of memory, 2024. Foto Peter Tijhuis.